

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र
या आठवड्यातील हवामान अंदाज

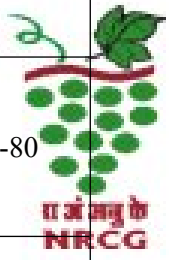
गुरुवार (03/07/2025) – बुधवार (09/07/2025)

स्थान	तापमान (°C)		पावसाची शक्यता	ढगांचे आच्छादन	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास) किमान-कमाल	सापेक्ष आर्द्रता %
	किमान	कमाल				
नाशिक	22-23	26-27	नाशिक, ओझर, कळवण, पिंपळगाव बसवंत, दिंडोरी, पालखेड-गुरु-बुध-रिमझिम ते हलका पाऊस. लोणी, वणी-गुरु-सोम-हलका ते मध्यम पाऊस. मंगळ, बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	23-32	78-83
पुणे	23	26-27	पुणे, फुरसुंगी, लोणी काळभोर, उरुळी कांचन, बारामती, उदापूर, पाटण, सकल, नाशयणगाव, गुरु-बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-27	79-81
सोलापूर	21-22	24-25	तुळजापूर, औसा, वैराग, बार्शी, पंढरपूर, नान्नज, लातूर-गुरु-बुध-रिमझिम पाऊस. सोलापूर-गुरु-सोम-हलका ते मध्यम पाऊस. मंगळ, बुध-रिमझिम ते हलका पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	10-21	82-87
सांगली	22-23	26-27	सांगली, मिरज, वाळवा, पलूस, कवठा, पळशी, खानापूर विटा, शिरगुप्पी, शेटफळ – गुरु-बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	28-41	76-81
विजयपुरा	22-23	27-28	चडचन, तिकोटा, तेलसांग, विजयपुरा-गुरु-बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	49-55	64-73
हैदराबाद	23	30-32	हैदराबाद, मेडचल, झहीराबाद-गुरु-	स्वच्छ ते ढगाळ	25-30	56-64

			बुध-रिमझिम पाऊस.			
सातारा	21-22	24-25	सातारा, खटाव, फलटण -गुरु-सोम-हलका ते मध्यम पाऊस. मंगळ, बुध-रिमझिम ते हलका पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	10-21	82-87
अहमदनगर	22-23	28-29	संगमनेर, राहाता, कोपरगाव, जामखेड, अहमदनगर, श्रीगोंदा, अकोले, कर्जत-गुरु – बुध – रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	38-44	68-71
जालना	23-24	28-32	जालना, अंबड, घनसावंगी, मंठा-गुरु-बुध - रिमझिम पाऊस. जाफराबाद-शनि-रवि-हलका ते मध्यम पाऊस, मंगळ-बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	22-30	48-70
बुलडाणा	22-23	26-29	द.राज्य बुलडाणा, निखली, सिंदखेड -गुरु-शुक्र, रवि-बुध-रिमझिम पाऊस. शनि-मुसळधार पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	25-39	60-80
कोल्हापूर	24	26-31	कामल, करवीर, मगनबावडा – शनि – मध्यम ते मुसळधार पाऊस. गुरु, शुक्र, रवि-बुध – रिमझिम ते हलका पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	13-26	65-84
बंगळुरु ग्रामीण	20	28-30	अनेकल, दोड्डाबल्लापूर, बेंगळुरु - पूर्व, बेंगळुरु - उत्तर, बेंगळुरु - गुरु - बुध - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	29-33	50-63
बेलागावी	21	24-25	बेलागावी, गोकाक-शुक्र-शनि-हलका ते मध्यम पाऊस. रवि-बुध-रिमझिम पाऊस. चिकोडी, अथनी-गुरु-बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	22-28	81-84
बिंदर	22	27-28	बिंदर, बसवकल्याण, हुमनाबाद - गुरु-बुध- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	25-29	68-76

भारतीय कृषी संशोधन परिषद राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

बागलकोट	22-23	27-28	बागलकोट, जमखंडी, हुंगुंड, मुधोळ - गुरु-बुध- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	49-55	64-73
---------	-------	-------	---	-------------------	-------	-------

टीप: वरील हवामान माहिती खालील संकेतस्थळांवर दिलेल्या हवामान अंदाजाचा सारांश आहे

https://www.wunderground.com/?cm_ven=cgi

<https://imdagrmet.gov.in/weatherdata/BlockWindow.php>

<https://www.timeanddate.com/weather/india>

भाकृअनुप-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र अचूकतेचा दावा करत नाही.

पाणी व्यवस्थापन

अपेक्षित पॅन बाष्पीभवन: 3 -4 मिमी

शिफारस केलेले सिंचन प्रमाण:

1. अनेक भागात रिमझिम ते मध्यम पाऊस पडण्याची शक्यता आहे. जर माती वाप्सा (क्षेत्र क्षमता) स्थितीत असेल तर द्राक्षबागेला पाणी देऊ नये.
2. बंधारे ओले ठेवण्यासाठी मलचिंगमचा सराव करावा. यामुळे बांधाच्या पृष्ठभागावरील ओलाव्याचे बाष्पीभवन झाल्यामुळे रूट झोनमध्ये तयार होणारी क्षारता कमी होईल.
3. सूक्ष्म घड निर्मिती च्या अवस्थेत, अंकुर वाढ नियंत्रित करण्यासाठी सिंचन पाणी 1800 ते 2500 लिटर / एकर / दिवस असावे.
4. सूक्ष्म घड निर्मिती च्या अवस्थेसाठी, ताण देणे आवश्यक आहे. चिकणमातीत मातीत पाणी धरून ठेवण्याची क्षमता जास्त असल्याने, कृपया लक्षात घ्या की ताण लवकर लादला जाणे आवश्यक आहे अन्यथा फलनक्षमतेवर परिणाम होईल.
5. केन परिपक्वता अवस्था: पृष्ठभागावर ठिबकद्वारे @ 1800 ते 2500 L/एकर प्रतिदिन पाणी द्यावे.
6. पावसाळ्यात पाऊस पडल्यास, बांधावरील पालापाचोळा काढून टाका आणि पावसाचे पाणी जमिनीत मुरु द्यावे. यामुळे रूटझोनमध्ये जमा झालेले क्षार बाहेर पडतील. अशा प्रकारे काढलेला पालापाचोळा जमिनीत मिसळून जमिनीची सच्छिद्रता वाढवता येते.

माती आणि पोषक व्यवस्थापन

अनेक द्राक्ष उत्पादक भागात पावसाची संततधार सुरु आहे आणि पुढेही पावसाची शक्यता आहे. माती आधीच संतृप्त आहे. यामुळे रूटिंग क्रियाकलापांवर परिणाम झाला आहे. दीर्घकाळ संपृक्ततेमुळे, मुळे कुजण्यास सुरुवात झाली असावी. रूट झोनमधील मातीला त्रास देऊ नका. मातीशी संबंधित कोणताही हस्तक्षेप

करण्यापूर्वी माती वापसा स्थितीत रोईपर्यंत प्रतीक्षा करा. वाढ मंद होईल पण काळजी करू नका. वापसा नंतरच खताचा वापर करावा.

सुक्ष्म घड निर्मिती अवस्था:

1. माती परीक्षण मूल्यांवर आधारित, जमिनीत फॉस्फरसची कमतरता असल्यास 20 - 25 किलो / एकर फॉस्फोरिक ऍसिड किंवा 150 किलो / एकर एसएसपी वापरावा. चुनखडीयुक्त जमिनीत फॉस्फोरिक ऍसिड वापरणे इष्ट आहे. जोपर्यंत माती आणि पेटीओल चाचण्या कमी फॉस्फरसची उपलब्धता दर्शवत नाहीत तोपर्यंत फॉस्फोरिक ऍसिड देऊ नये.
2. नायट्रोजन असलेले कोणतेही पाण्यात विरघळणारे खत घालू नये.
3. 45 दिवसांनंतर, वेलीतील पोषक घटक जाणून घेण्यासाठी पेटीओल चाचणी करावी. अंकुराच्या पायथ्यापासून 5 व्या पानापासून पेटीओल्स काढले गेलेल्या पानांची मोजणी करून गोळा केले जावे.
4. मॅग्नेशियम सल्फेट 15 किलो / एकर 45 ते 55 दिवसांनंतर च्या कमीत कमी 2 भागामध्ये वापरा.
5. चुनखडीयुक्त जमिनीत, मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट 3 ग्रॅम / एल 45 ते 55 डीएपी दरम्यान फक्त एकदा फवारणी करावी.
6. सिंचनाच्या पाण्यात 100 पीपीएम पेक्षा जास्त सोडियम असल्यास पाने काळे होण्याच्या लक्षणांवर बारीक लक्ष ठेवावे.
7. पान कुरळे होण्याची शक्यता असल्यास, पानांचे मार्जिन तपासावे, जर थोडे ते जास्त पिवळे असल्यास पोटॅशियमची कमतरता होण्याची शक्यता असते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची पर्णसंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश / एकर फवारणी करावी.
8. जंबो, नानासाहेब पर्पल इत्यादी रंगीत जातींमध्ये पोटॅशियमची कमतरता असल्यास पानांचे कुरळेपणा आणि पानांच्या मार्जिनचे लालसर/कांस्थीकरण दिसून येते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची पर्णसंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश / एकर फवारणी करावी.
9. जर हवामानाच्या अंदाजानुसार चांगल्या पावसाचा अंदाज असेल, तर पावसाच्या आगमनापूर्वी, छतच्या आकारानुसार SOP @ 4-5g/L ची पर्णसंबंधी फवारणी करा.

केन परिपक्वता अवस्था

1. सध्याच्या पावसानंतर, कॅनोपी नुसार सल्फेट ऑफ पोटॅश 4-5 ग्रॅम / ली ची फवारणी करावी.
2. पोटॅशियमचा वापर केन परियववतेच्या अवस्थेपासून आवश्यक आहे. अंदाजे या अवस्थेत 64 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश (विद्राव्य दर्जाचे) द्यावे. पोटॅशियमचे लीचिंग नुकसान कमी करण्यासाठी किमान पोटॅशियमच्या डोसचे पाच डोसमध्ये विभाजन करावे. या आठवड्यात 15 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश दोन-तीन स्प्लिटमध्ये द्यावे. चुनखडीयुक्त जमिनीत, या वाढीच्या अवस्थेत एकदा सल्फेट ऑफ पोटॅश (4 ग्रॅम / ली) द्यावे.
3. मॅग्नेशियम सल्फेट 15 किलो/एकर दोन भागांमध्ये वापरावे. छाटणीनंतर 60-75 दिवसांच्या दरम्यान द्यावा. चुनखडीयुक्त जमिनीत, या वाढीच्या अवस्थेत मॅग्नेशियम सल्फेट (3 ग्रॅम / ली) द्यावे.
4. चुनखडीयुक्त मातीत जेथे लोहाची तीव्र कमतरता दिसून येते, 3 दिवसांच्या अंतराने 2-3 ग्रॅम / ली फेरस सल्फेटची दोन ते तीन वेळा फवारणी करावी आणि त्यानंतर ठिबकद्वारे 15-20 किलो/एकर फेरस सल्फेट वापरावा. फर्टिगेशन डोस प्रत्येकी 5 किलोच्या किमान 3 डोसमध्ये विभागला पाहिजे.
5. चुनखडीयुक्त जमिनीचे प्रभावी व्यवस्थापन करण्यासाठी, दर आठवड्याला ठिबकद्वारे 5 किलो/एकर विद्राव्य मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट 3 ग्रॅम / एल फक्त एकदाच फवारणी करावी.
6. पावसामुळे आणि प्रतिबंधात्मक नियंत्रणासाठी बोर्डेक्स किंवा तांब्याच्या फवारण्या दिल्यास, कृष्णा सीडलेस इत्यादी रंगीत जातींमध्ये पाने लाल होण्याची शक्यता असते. कोणताही विशिष्ट नमुना नसतो. हे तांब्याच्या विषारीपणामुळे असू शकते. अशावेळी तांबे फवारणी करावी.
7. जर हवामानाच्या अंदाजानुसार चांगल्या पावसाचा अंदाज असेल, तर पावसाच्या आगमनापूर्वी, छतच्या आकारानुसार SOP @ 4-5g/L ची पर्णासंबंधी फवारणी करा.

III. कॅनोपी व्यवस्थापन:

सध्याच्या हवामान परिस्थितीनुसार, खालील सूचना दिल्या आहेत.

9) सूक्ष्मघडनिर्मिती कालावधीच्या अवस्थेत पाऊस:

वाढीच्या या टप्प्यात, जवळजवळ सर्व द्राक्ष बागांमध्ये पाऊस पडत आहे. सततच्या पावसामुळे, वनस्पतींची वाढ जलद गतीने सुरु आहे. या परिस्थितीत, खालील समस्या लक्षात येतील.

- १) पानांचा आकार वाढत आहे
- २) बाजूच्या फुटव्यांचा उदय जास्त आहे
- ३) फुटव्याची वाढ जास्त आहे
- ४) अँथ्रॅकनोज आणि डाउनी बुरशी सारख्या बुरशीजन्य रोगांचा प्रादुर्भाव
- ५) वेलीत गिबेरलिन पातळी वाढणे
- ६) केणच्या परिपक्वतेत विलंब
- ७) खोडावर, कड्यावर आणि अगदी केणच्या मुळांवरही हवाई मुळांची निर्मिती

द्राक्ष उत्पादकांना खालील व्यवस्थापन पद्धती सुचवल्या आहेत.

१) फुटव्याचा जोम नियंत्रित करा: द्राक्षवेलीत योग्य फळांच्या कळ्यांचा फरक साध्य करण्यासाठी, जोम नियंत्रित ठेवणे आवश्यक आहे. जोम नियंत्रित करण्यासाठी शूट पिचिंग ही एक पद्धत आहे. ठिबकद्वारे आणि पानांवरील फवारण्यांद्वारे पोटॅशियम खतांचा वापर केल्यास वनस्पतींच्या वाढीवर नियंत्रण ठेवण्यास मदत होऊ शकते. द्राक्ष बागेत जोम नियंत्रणासाठी अनेक द्राक्ष उत्पादक पॅक्लोब्युट्राझोल वापरत आहेत. तथापि, एनआरसी ग्रेप्सने द्राक्षात त्याचा वापर करण्याची शिफारस करणारे कोणतेही काम केलेले नाही.

२) उघडी स्वरूपात कॅनोपी: फळांच्या कळ्यांमध्ये फरक साध्य करण्यासाठी, छत उघडा प्रकारचा असावा. पानांच्या तारेवर कोंबांची व्यवस्था अशा प्रकारे करावी की प्रत्येक कोंब सूर्यप्रकाशाच्या संपर्कात येईल. बाजूच्या कोंबांना लवकरात लवकर काढून टाकल्याने उघडा छत मिळण्यास मदत होईल. फलदायी केण मिळविण्यासाठी, प्रत्येक कळीवर समान वारंवारतेने सूर्यप्रकाश पडावा. उघड्या छताने हे शक्य होऊ शकते.

३) रोग नियंत्रण: द्राक्ष बागेतील अनेक ठिकाणी, बुरशीजन्य करपा ही एक मोठी समस्या बनत आहे. प्रत्येक कोंबावर, १६०-१८० सेमी स्वचे. पानांचे क्षेत्रफळ असलेले १६-१८ पाने पुरेसे आहेत. या टप्प्यात, वाढ जलद होते. म्हणून आवश्यकतेपेक्षा जास्त वाढ ताबडतोब काढून टाकावी. यामुळे पानांपासून ते कोंबापर्यंत अँथ्रॅकनोजचा पुढील प्रसार नियंत्रित करण्यास मदत होईल.

४) पीजीआरचा वापर: ढगाळ हवामान आणि पावसाळ्याच्या दिवसात, कोंबांवर उपलब्ध असलेल्या कळ्यांना पुरेसा सूर्यप्रकाश मिळत नाही. त्यामुळे फळांच्या कळ्यांचे पृथक्करण एक समस्या बनते. वेलीत सायटोकिनिनचे प्रमाण वाढवणे महत्वाचे बनते. सायटोकिनिनवर आधारित पीजीआर (६ बीए, युरासिल, सीपीपीयू, सीसीसी, इ.) वापरल्याने सायटोकिनिनची पातळी वाढण्यास मदत होईल. १० पीपीएम ६ बीए आणि त्यानंतर २५ पीपीएम युरासिलची फवारणी फळांच्या कळ्यांचे पृथक्करण करण्यास मदत करू शकते. कमी सांद्रतेसह (०.३० मिली/लीटर पाणी) सीपीपीयूचा एक फवारणी देखील घेता येते.

५) हवाई मुळांचे नियंत्रण: द्राक्षबागेत सतत पाऊस पडत असल्याने, मुळांच्या पृथक्करणात पाणी साचते. मुळांच्या पृथक्करणात पाणी जागा व्यापते आणि त्यामुळे छिद्रे बंद होतात. यामुळे मुळांच्या पृथक्करणातील मुळे (नवीन आणि जुनी) कुजू लागतात आणि काळी होतात. अशा मुळे वेलीला पुढील वाढ आणि विकासासाठी आधार देण्यासाठी कार्यक्षम नसतात. संरक्षण यंत्रणेचा एक भाग म्हणून, वेळीच्या पोषणासाठी त्याच्या वरच्या भागात (खोड, कवच आणि कोंब) हवाई मुळे तयार केली जातात. हवाई मुळे तयार होण्याचा वाढीवर परिणाम होणार नाही. तथापि, मुळांच्या क्षेत्रातून साचलेले पाणी काढून टाकण्यास प्राधान्य दिले पाहिजे.

IV. रोग व्यवस्थापन:

खरड छाटणी नंतरचे दिवस	रोगांचा धोका			
	केवडा	भुरी	बुरशीजन्यकरपा	इतर
71	नाही	नाही	नाही	जिवाणू करपा- नाही.

सध्या बोर्दो मिश्रण (०.५-१%) किंवा कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८ DF @ १.५ ग्रॅम/लिटर वापरावे. या टप्प्यावर आंतरप्रवाही बुरशीनाशकांचा वापर करण्याची आवश्यकता नाही. सर्व द्राक्ष लागवडीच्या क्षेत्रात पाऊस जास्त असल्याने, बुरशीजन्य करपा आणि जिवाणूजन्य करपा संसर्गाची शक्यता जास्त असते. बुरशीजन्य करपा नियंत्रणासाठी थायोफेनेट मिथाइल किंवा कार्बेन्डाझिम @ १ ग्रॅम/लिटर किंवा कॉपर सल्फेट + मॅन्कोझेब @ ५ ग्रॅम/लिटर वापरता येते. बुरशीजन्य करपा आणि जिवाणूजन्य करपा दोन्हीच्या नियंत्रणासाठी प्रतिबंधात्मक उपाय म्हणून कासुगामायसिन + कॉपर ऑक्सिक्लोराईड @ ०.७५ ग्रॅम/लिटर वापरावे.

V. कीड आणि त्याचे व्यवस्थापन

• अनुकूल हवामान परिस्थितीमुळे, मिलीबगचा प्रादुर्भाव दिसून येतो. मिलीबग नियंत्रणासाठी ब्रॉड स्पेक्ट्रम कीटकनाशकांचा वापर टाळावा. मिलीबग व्यवस्थापनासाठी बुप्रोफेझिन २५ एससी @ १.२५ मिली/लीटर पाणी द्यावे. *व्हर्टिसिलियम*, *मेटारिझियम*, *ब्यूक्लेरिया* सारख्या जैविक नियंत्रण घटकांनी देठ आणि कॉर्डनवर प्रतिबंधात्मक वनस्पती धुवाव्यात. उसावर मिलीबगचा प्रादुर्भाव झाल्यास, इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल @ ०.४ मिली प्रति लिटर पाण्यात पानांवर द्यावे.

• थ्रिप्स किंवा सुरवंटाचा प्रादुर्भाव झाल्यास, जास्तीचे कॅनोपी काढून टाकावे. इमामेक्टिन बेंझोएट ५ एसजी @ ०.२२ ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात वापरणे प्रभावी आहे. सुरवंटांचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी पतंगांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी द्राक्षबागेबाहेर प्रकाश सापळे लावता येतील.

• द्राक्षाच्या क्षेत्रात लाल रंगाच्या खोड पोखरणाऱ्या अळीने (डेरविशिया कॅडम्बे) अंडी घालण्यास सुरुवात केली आहे आणि सालाखाली त्याचा प्रादुर्भाव झाला आहे. या खोड पोखरणाऱ्या अळीच्या पतंगांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी द्राक्षबागेजवळ प्रकाश सापळे लावा. जुलै ते सप्टेंबर महिन्यांत महिन्यातून कमीत कमी एकदा खोड आणि कड्यांवरील सैल साल काढून टाका आणि जैवनियंत्रण एजंट *मेटार्यझियम* @ ३-५ मिली प्रति लिटर पाण्यात या प्रमाणात प्रतिबंधात्मक धुवा. जर प्रादुर्भाव दिसून आला तर, सैल साल काढून टाका आणि खोड आणि कड्यांवरील कड्या *मेटार्यझियम* @ ३-५ मिली प्रति लिटर पाण्यात आणि प्रत्येक झाडाला १.५-२ लिटर पाण्यात धुवा.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

